

Sensorveiledning for skole-eksamen i HIS1310 høsten 2019

Første alternativ:

Oppgave-teksten:

Statsstyret i Norge ble demokratisert gjennom annen halvdel av 1800-tallet gjennom utvidede rettigheter og økt politisk deltagelse. Nevn noen viktige utviklingstrekk og drøft årsakene til det som skjedde.

Oppgaven er fyldig dekket i Jan Eivind Myhres pensumbok *Norsk historie 1814-1905*, særlig kapitlene 6 og 9.

Utvidede rettigheter gjelder for det første stemmerettsutvidelsene i 1880-årene og almen stemmerett for menn i 1898, for det annet forfatningsendringen i 1884 med innførelsen av parlamentarismen.

Økt politisk deltagelse vil være økt bruk av stemmeretten blant grupper som før ikke brukte den (særlig bondebefolkningen), men også at sammensetningen av Stortinget (og regjeringen) endres slik at nye grupper slipper til.

Årsakene som det kan legges vekt på, er på forskjellige nivåer. Ut fra pensumboken ligger det nær å trekke inn forhold som «standssamfunnets» oppløsning og derav endret atferd på individ- og gruppenivå. Her legger Myhre særlig vekt på at nye grupper får skolegang og trening gjennom deltagelse i lokalt selvstyre og i organisasjoner av ulike slag. En utvidet og åpent offentlighet, særlig pressen, er noe som Myhre er opptatt av.

Det vil også kunne trekkes frem at økonomiske forhold (krisetidene i 1860-årene og etter 1875) bidro til å høyne politisk aktivitet, særlig på bakgrunn av statens økte engasjement på felter av betydning for det økonomiske liv. Det kan også legges vekt på økende polarisering, mobilisering og partidannelser som selvstendige forklaringsmomenter.

Det vil være et pluss om kandidaten drøfter begrepet «demokratisering», selv om oppgaveteksten ikke strengt tatt inviterer til det, men dette er ikke et krav for å få god karakter.

Det vil også være et pluss om kandidaten går inn på noe annet som det ikke spørres om, som er begrensningene for demokratiet. Men dette er ikke en betingelse for å få en toppkarakter.

Bakgrunnen for stemmerettsutvidelsen i 1898 er knapt nok nevnt i Myhres bok, og det kan ikke forventes at kandidatene kan gjøre rede for denne annet enn i svært generelle vendinger.

Kandidatene må stå svært fritt til å legge an sine besvarelser etter eget ønske.

Annet alternativ:**Oppgaveteksten:**

Viktige politiske konsekvenser for Norge av den økonomiske krisen i 1930-årene

Oppgaven er fylldig dekket i pensumboken Ola Svein Stugu: *Norsk historie etter 1905*, del 3.

Kriseforliket og Arbeiderpartiets regjeringsdannelse i 1935 vil naturlig stå sentralt, og det må være et krav til en god oppgave at dette fremheves som en viktig følge av krisen.

Etter pensumbokens fremstilling kan man forvente at kandidatene vil legge vekt på arbeiderbevegelsens utvikling frem til regjeringsdannelsen og kriseforliket i 1935, men det er ikke et krav at dette perspektivet legges til grunn.

Det vil være et pluss om oppgaven gir dekning både av sosialistisk og borgerlig side i politikken

Oppgaven inviterer til å skrive om både det overordnede spørsmål om hvem som skal ha regjeringsmakten, men også om politikken innhold: Hvordan skal krisen møtes gjennom politikken som føres? Her vil det være et pluss om kandidaten gjør rede for den borgerlige krisepolitikken før 1935 og hvordan de borgerlige partiene ikke greide å samle seg, og hvordan forliket mellom Bondepartiet og Arbeiderpartiet gir gjennomslag for en ny form for krisepolitikk.

Kandidatene kan velge å legge vekt på Arbeiderpartiets politikk i regjeringsposisjon etter 1935 (sosialpolitikk og skolereformer trekkes frem i pensumboken), men det må være akseptabelt å avslutte oppgaven med regjeringsdannelsen i 1935.

Det er ikke satt noen tidsgrense for hvor langt fremover konsekvensene av 1930-årenes krise skal forfølges. Dersom kandidaten velger å legge vekt på de langsiktige konsekvenser ut over 1930-årene, må det være akseptabelt – det vil si slike ting som gjennomslag for planøkonomi, Keynesianisme og statlig «dirigering» av økonomien etter 1945, eller andre forhold som kandidaten ønsker å legge vekt på. Det vil være et avgjort pluss om kandidaten får med seg at planøkonomi som praktisk politikk er noe som hører 1940- og 50-årene til og ikke 1930-årene.